ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.КОА-043-и назди Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон ба диссертатсияи номзадии дар ҳимояи диссертатсияи Саидзода Раҷабали Ҳокимҷон дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии усули тафтиши ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ

1. Диссертатсияи Саидзода Раҷабали Ҳокимҷон ба таҳқиқоти криминалистии усули вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт бахшида шудааст. Таҳқиқи ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт яке аз бахшҳои муҳим ва мураккаби кори тафтишотӣ мебошад. Ин гуна қоидавайронкуниҳо на танҳо боиси садамаҳо ва талафоти ҷонӣ мешаванд, балки зарари молӣ ва таъсири манфӣ ба ҷомеа низ доранд. Аз ин рӯ, таҳқиқи онҳо ба таври илмӣ ва систематикӣ аҳаммияти махсус дорад.

Ҳар як ҳодисаи ҳаракати роҳ метавонад дорои сабабҳои гуногун бошад: риоя накардани қоидаҳои ҳаракат, суръати баланд, ҳолати номувофиқи воситаҳои нақлиёт, хоболудӣ ё ношунавоии ронанда ва ҳатто шароити бадшавии роҳ. Таҳқиқот дар ин самт кӯмак мекунад, ки сабаб ва оқибатҳои ҳодиса дақиқ муайян гардад ва шахсони гунаҳкор ошкор шаванд.

Барои таҳқиқ истифодаи усулҳои мухталиф лозим аст. Аввал, маълумот аз шоҳидон ва иштирокчиёни ҳодиса ҷамъоварӣ мешавад. Ин метавонад кӯмак кунад, ки тарзи рух додани ҳодиса фаҳмида шавад ва далелҳои ибтидоӣ ҳифз карда шаванд. Дуюм, ҳолати воситаҳои нақлиёт ва аломатҳои осеб ба онҳо баррасӣ мешаванд. Масалан, харошишҳо, қисмҳои шикаста ва нишонаҳои шина метавонанд маълумоти муҳим дар бораи суръати восита, самти ҳаракат ва зарбро нишон диҳанд.

Сеюм, сабтҳои видеоназорат ва маълумоти системаҳо метавонанд маълумоти дақиқи замонавӣ пешниҳод кунанд. Ин гуна технологияҳо кӯмак мекунанд, ки қоидавайронкуниҳо ва садамаҳо ҳатто бе шоҳидон низ ошкор карда шаванд. Барои мисол, агар камераи назоратӣ суръати баландии мошинро сабт карда бошад, ин метавонад далели қоидавайронкунии ҷиддӣ бошад.

Ҳамчунин, таҳлили сабаб ва оқибатҳои ҳодиса муҳим аст. Муайян кардан лозим аст, ки оё ҳодиса ҷиноят аст ё қоидавайронкунии маъмурӣ, ва чӣ гуна чораҳои қонунӣ бояд андешида шаванд. Дар баъзе ҳолатҳо, ҳодиса метавонад боиси талафоти ҷонӣ бошад ва барои ҳамин таҳқиқоти амиқ ва таҳлили ҳамаҷониба лозим аст.

Таҳқиқи чунин ҷиноятҳо имконият медиҳад, ки далелҳои ҷиноятӣ дуруст ҷамъоварӣ ва ҳифз карда шаванд, шахсони гунаҳкор муайян гарданд ва ҳамчунин қоидаҳои ҳаракат беҳтар риоя шаванд. Илова бар ин, натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои пешгирӣ кардани такрори чунин ҳодисаҳо ва беҳтар кардани қонунгузорӣ ва идоракунии ҳаракати роҳ истифода шаванд.

Усулҳои тафтишӣ бояд ҳам илмӣ ва систематикӣ бошанд, ҳам амалӣ ва қобили татбиқ.

Ҳамин тавр, таҳқиқи ҷиноятҳои марбут ба воситаҳои нақлиёт ва қоидавайронкуниҳои ҳаракати роҳ як равандест, ки ҳам сабти далелҳои ҷиноятӣ, ҳам ошкор кардани гунаҳкорон ва ҳам пешгирӣ аз хатарҳои оянда дар роҳи ҳаракатро фаро мегирад. Ин кори мураккаб ва масъулона, ки ҳам замонавӣ ва ҳам илмӣ мебошад, нақши муҳим дар ҳифзи ҳаёт ва саломатии мардум ва амнияти ҷамъиятӣ дорад.

2. Мавзуъ ва мазмуни таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мувофиқат мекунад. Навоварии илмии ин кор дар таҳқиқи ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт дар он аст, ки усулҳои классикӣ бо технологияи муосир ва таҳлили систематикӣ омехта шудаанд. Дар кори мазкур чанд ҷиҳати навоварона мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Аввалан, истифодаи технологияҳои нави сабт ва таҳлил, ба монанди камераҳои назоратӣ, системаҳои GPS ва сенсорҳои рақамӣ, ба таҳқиқгар имкон медиҳад, ки қоидавайронкунӣ ва садамаҳоро бо дақиқии баланд ошкор ва сабт намояд. Ин раванд ҳоло дар криминалистика камтар мавриди истифода қарор гирифтааст ва дар ин таҳқиқот ба таври систематикӣ ва таҳлилӣ татбиқ шудааст.

Дуюман, дар кор методи омехтаи таҳқиқот пешниҳод шудааст, ки ҳам ҷамъоварии маълумот аз шоҳидон ва иштирокчиёни ҳодиса, ҳам таҳлили аломатҳои физикӣ ва техникӣ ва ҳам баррасии сабтҳои рақамӣ ва видеоиро фаро мегирад. Ин равиш имкон медиҳад, ки далелҳо бо усули илмӣ ва ҳамаҷониба ҷамъоварӣ ва санҷида шаванд.

Сеюм, дар таҳқиқот ба таҳлили сабаб ва оқибати қоидавайронкунӣ диққати махсус дода шудааст. Масъала танҳо дар ошкор кардани шахсони гунаҳкор нест, балки таҳлили оқибатҳои амалӣ ва пешгирии ҳодисаҳои оянда низ яке аз ҷанбаҳои навоварӣ ба ҳисоб меравад. Бо истифода аз таҳлили сабабу оқибат ва моделсозии ҳодисаҳо, таҳқиқот имконият медиҳад, ки чораҳои пешгирӣ самараноктар ва бо асоси далелҳои илмӣ пешниҳод шаванд.

3. Диссертант зимни омӯзиши мавзуъ 6 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 5 мақола дар маҷаллаҳои таҳризшавандаи Комиссияи олии аттетстаисонии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр намудааст, ки мазмуну муҳтавои таҳқиқотро инъикос мекунанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи чопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

4. Автореферати диссертатсия (гунаи тоҷикӣ ва русӣ) фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошад. Дар диссертатсияи Саидзода Р.Ҳ., истифодаи мавод бидуни ишора ба муллиф ё маъхаз ба назар намерасад. Ин аз риоя шудани банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Таҳқиқоти диссертатсионии мазкур аз муқаддима, се боб, хулоса, тавсияҳо оид ба истофодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёт ташкил ёфта, дар асоси талаботи «Дастурамал оид ба тартиби

барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва дигар маводди илмӣ (фармоиши раиси Комиссияи олии аттестсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493)» таҳия гардидааст.

Дар қисмати муқаддимаи диссертатсия муаллиф мубрамии мавзуъро асоснок карда, дараҷаи таҳқиқи мавзуи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо), мавзуъҳои илмӣ, мақсади таҳқиқот, вазифаҳои таҳқиқот, объекти таҳқиқот, мавзуи таҳқиқот, асосҳои назариявии таҳқиқот, навгонии илмии таҳқиқот, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсияро таҳлил ва баррасӣ намудааст.

Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021 № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

5. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо таҳлилҳо, озмоишҳо, дурустии маълумотҳо, ҳаҷми кофии маводи диссертатсия ва мақолаҳо собит карда шудааст. Хулосаву тавсияҳо ба таҳлили илмии натиҷаҳои таҳқиқотҳои назариявӣ ва амалӣ асос ёфтаанд.

6. Вобаста ба ин, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Саидзода Раҷабали Ҳокимҷон дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии усули тафтиши ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи экспертӣ диссертатсияи Саидзода Раҷабали Ҳокимҷон дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии усули тафтиши ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР КАРД:

1. Диссертатсияи Саидзода Раҷабали Ҳокимҷон дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии усули тафтиши ҷиноятҳои марбут ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракати роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-043-и назди Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тариқи овоздиҳии ошкоро ба

ҳимоя кабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқотиашон ба ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мувофиқ мекунад, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Астанов Истам Рустамович** – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, сардори кафедраи «Криминалистика ва экспертизаҳои судии» Академияи ҳифзи ҳуқуқи Ҷумҳурии Узбекистон.

- **Салимов Баҳромҷон Азизович** – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, мудири кафедраи фанҳои ҳуқуқии Мактаби олии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Ба ҳайси муассисаи пешбар муассисаи байнидавлатии таълимии таҳсилоти олии «Донишгоҳи славянии Россия ва Тоҷикистон» (ш. Душанбе) таъин карда шавад.

4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимояи диссертатсия дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шурои диссертатсионӣ Шарипов Т.Ш.

Аъзоёни комиссияи экспертӣ:
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шурои диссертатсионӣ Искандаров З.Ҳ.

Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
сардори кафедраи мурофиаи
ҷиноятии факултети № 2
Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон Тоҳирзода О.Т.

Имзоҳои Шарипов Т.Ш., Искандаров З.Ҳ.,-ро
ТАСДИҚ МЕКУНАМ:
Сардори Раёсати кадрҳо ва
корҳои махсуси ДМТ Шодихонзода Э.Ш.

Имзоҳои Тоҳирзода О.Т.– ро
ТАСДИҚ МЕКУНАМ:
Сардори шуъбаи кадрҳои
Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон,
подполковники милитсия Саидзода А.Р.

«_1_» ___04___ 2026 с.